

Tisková zpráva, 7. července 2023

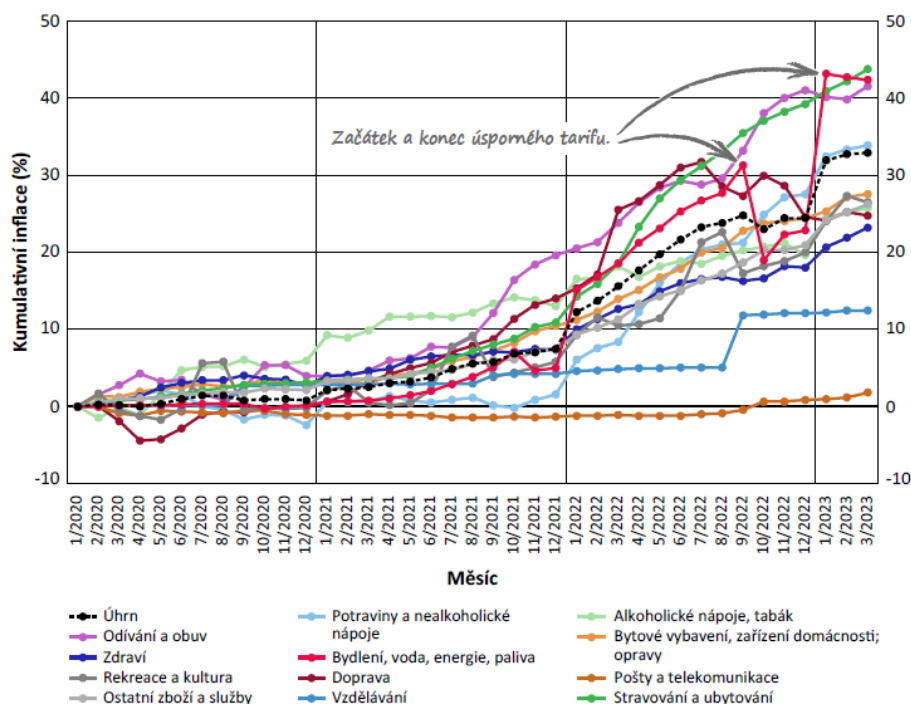
Nová studie think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR „Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti 2020–2023“ analyzuje rozdíly v dopadu inflace na různé skupiny domácností po nebývalém nárůstu inflace v posledních letech. Na koho inflace dopadla nejvíce a proč?

Mezi lednem 2020 a březnem 2023 vzrostly ceny v ČR kumulativně o nebývalých 33 %. Inflace dopadá na jednotlivé společenské skupiny odlišně z důvodu rozdílného nárůstu cen různých výdajů a kvůli odlišné struktuře spotřeby. Zatímco ceny některých zboží a služeb vzrostly o více než 40 % (stravování, ubytování, odívání, obuv, bydlení, voda, energie a paliva), jiných se inflace téměř nedotkla (pošta a telekomunikace) nebo jen mírně (vzdělání).

Inflace ovlivňuje jednotlivé domácnosti více či méně podle toho, co tvoří největší položky jejich výdajů. Analýza ukazuje, že domácnosti s nižšími příjmy (tedy 40 % domácností s nejnižšími příjmy) dávají větší podíl svých výdajů na potraviny a nižší podíl na bytové vybavení nebo ostatní zboží a služby. V domácnostech důchodců tvoří větší část výdajů potraviny, zdraví nebo bydlení a energie a menší část odívání, stravování a ubytování.

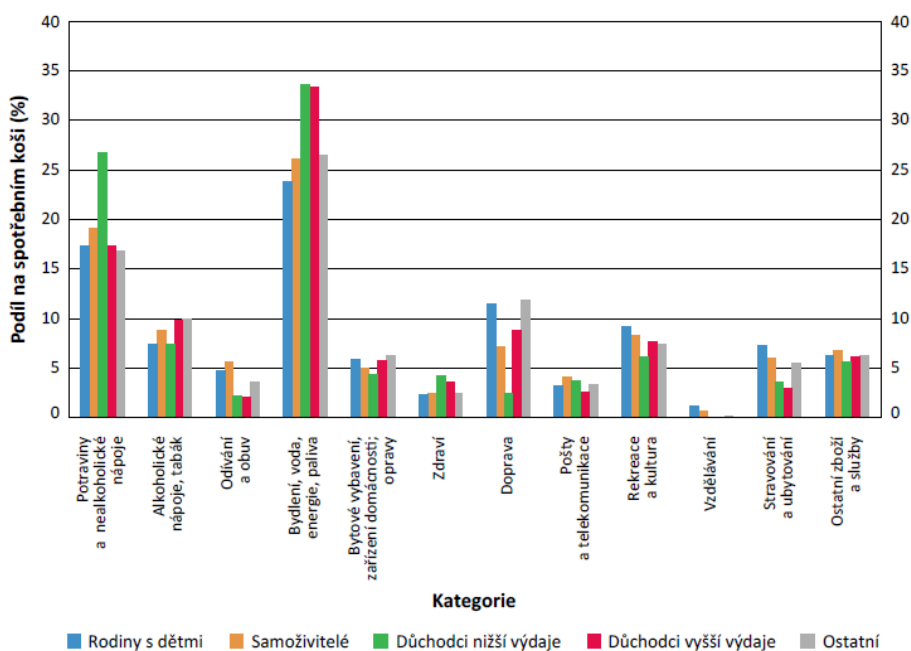
Ze studie vyplývá, že rozdíly v dopadu inflace na jednotlivé domácnosti byly poměrně malé. Při rozdělení domácností podle výše celkových příjmů (do pěti stejně velkých příjmových kvintilů) byly nejvíce zasaženy domácnosti s druhými nejnižšími příjmy (růst cen 33,6 %) a nejméně zasaženy domácnosti s nejvyššími příjmy (32,3 %). Při rozdělení podle typu domácností byly největšímu růstu cen vystaveny domácnosti důchodců, a to důchodců s nižšími výdaji (34,5 %) i s vyššími (33,4 %). Naopak nejméně inflace dopadla na rodiny s dětmi (32,4 %). Středně ovlivněny byly domácnosti samoživitelů (33,0 %) a ostatní (32,9 %).

Graf 1: Vývoj relativních cen různých kategorií zboží a služeb 2020–2023
(kumulativní inflace od ledna 2020 do března 2023)

„Zajímavý vývoj měl dopad inflace na důchodce s nízkými výdaji. Ti byli po většinu sledovaného období nejméně zasaženou skupinou, až do prosince 2022. Pak se ale od ledna 2023 náhle stali skupinou zasaženou nejvíce. Způsobilo to zejména skokové zvýšení cen bydlení včetně energií,“ přibližuje výsledky studie její spoluautor Petr Janský.

Graf 3: Výdaje za různé kategorie zboží a služeb podle typu domácností
(podíly na spotřebním koší v %)

Prudké zvýšení cen bydlení bylo způsobeno specifickým způsobem zohlednění tzv. úsporného tarifu Českým statistickým úřadem v datech o cenách. Úsporný tarif vedl nejdříve k výraznému poklesu cen energií, a tedy celé položky bydlení, mezi říjnem a prosincem 2022. Následně ale po skončení úsporného tarifu, došlo ke skokovému zvýšení mezi prosincem 2022 a lednem 2023. Jelikož důchodci na tyto položky vydávají nejvíce, byli právě oni nejvýrazněji zasaženou skupinou.

Studie vznikla s podporou Akademie věd ČR v rámci programu [Strategie AV21 Společnost v pohybu](#). Celý text k dispozici [zde](#).

Kontakt na autory studie:

Petr Janský, petr.jansky@fsv.cuni.cz
Daniel Kolář, daniel.kolar@fsv.cuni.cz
Marek Šedivý, marek.sedivy@fsv.cuni.cz

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420 - 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

